

YNDLINGSBOGEN

Y er det første bogstav i YNDLING.
"Og YNDLING er det første ord i
YNDLINGSBOG" forklarer
læsefidusen.
Lillefidusen smiler: "Den her bog er min
yndlingsbog. Jeg elsker nemlig at lave
yoga."

Citat fra Y-siden i *Læsefidusens ABC* af Maj-Britt Westi

Hvad?

YNDLINGSBOGEN er navnet på en række ÅRSHJUL-aktiviteter, hvor vi skaber fælles opmærksomhed på det at have en yndlingsbog. Vi bruger citatet med Lillefidusens yndlingsbog som eksempel på, at en yndlingsbog kan handle om noget, der findes i virkeligheden. Vi ved fra *Læsefidusens ABC*, at Lillefidusen elsker eventyret om den grimme ælling og kan bruge H.C. Andersens eventyr som eksempel på en bog, der bygger på forfatterens fantasi.

Vi går på opdagelse efter yndlingsbøger på biblioteket. Vi finder både bøger, der bygger på fakta og bøger, der bygger på fantasi og fiktion. Vi læser skilte med tal og bogstaver for at finde vej til bibliotekets faglitteratur og skønlitteratur. Vi kan også gå på opdagelse efter barnets yndlingsbog derhjemme.

Vi vælger en yndlingsbog og bruger *dialogisk læsning*, som inspiration til at læse bogen sammen med barnet og til at lade barnet være med-fortæller. Vi støtter barnet i at tænke højt og i at svare på spørgsmål både FØR læsningen, UNDER læsningen og EFTER læsningen.

Vi bruger et bogmærke med Lillefidusens BOGSAMTALE, hvor Lillefidusen stiller fire spørgsmål til Lillefidusen. Bogmærket er et redskab til samtale om en bog, MENS bogen læses. Spørgsmålene står i nutid og bygger på Chambers fire grundspørgsmål.

Vi kan også folde et bogmærke med Lillefidusens BOGFIDUS til barnets små tegninger, hvor Lillefidusen stiller fire spørgsmål til Lillefidusen. Det foldede bogmærke er et redskab til samtale om en bog, EFTER bogen er læst. Spørgsmålene bygger på Chambers fire grundspørgsmål i datid. Barnet bruger tegning som sit skriftsprog til at vise sine svar i fire små tegnefeltter på bogmærket.

Vi kan også lade barnet bruge sit skriftsprog til at tegne én stor tegning, hvor barnet kan fordybe sig i at udtrykke sine tanker og følelser om bogen. Barnets **TEGNING** kan fastholde og formidle barnets forståelse (fortolkning) af bogen. Tegningen kan støtte barnets hukommelse, når barnets skal fortælle om sin yndlingsbog til andre.

Vi kan tilpasse den fælles boglæsning og bogsamtale til den konkrete situation og følge fantasien og energien - i familien - i børnehaven - eller i børnehaveklassen.

AKTIVITET A: Barnets bogmærke til Læsefidusens bogsamtale.

AKTIVITET B: Barnets bogfidus til Læsefidusens bogsamtale

AKTIVITET C: Barnets tegning til Læsefidusens bogsamtale.

Hvorfor?

Aktiviteterne i **YNDLINGSBOGEN** sætter fokus på fællesskab om bøger gennem fælles boglæsning og fælles bogsamtale, men også på at give det enkelte barn mulighed for at udtryk sine tanker og følelser om bogen.

At være sammen om yndlingsbøger kan inspirere barnet til at vælge sig en yndlingsbog. Hvis barnet allerede har en yndlingsbog, kan aktiviteten sætte fokus på *genlæsning* af bøger. Vi vil gerne vænne barnet til at læse en bog, barnet er glad for - flere gange. At være sammen om genlæsning af en bog styrker barnets opmærksomhed på *bogen som skrevet tekst!* Gradvist finder barnet tryghed i bogen og begynder at bruge bogens fakta eller fantasi i sin leg. Ligesom barnet bruger bogens ord som sine egne, når barnet fortæller om bogen til andre.

Vi lader os inspirere af den gode metode *dialogisk læsning* til at styrke barnets sprogudvikling, fordi det er vigtigt, at både små og større børn møder rigtig mange forskellige ord! Bøgerne får os til at bruge ord, som vi måske ikke bruger i hverdagen. Og *det er netop i bogteksters righoldige, varierede og meningsfulde udbud af ord, at vi finder den dialogiske læsnings store styrke som sprogpædagogisk redskab.*

Vi bruger også dialogisk læsning til at åbne bøgernes historier for barnet. Vi genbruger Chambers fire grundspørgsmål, fordi de to første spørgsmål er gode redskaber til at sætte bogsamtalen i gang:

1. *Er der noget du godt kan lide i bogen?*
2. *Er der noget, du ikke kan lide i bogen?*

Og de to sidste spørgsmål er gode redskaber til at åbne bogens tekst for barnet:

3. *Er der noget, der undrer dig i bogen?*
4. *Er der noget, du kommer til at tænke på?*

At være sammen om at fortælle og tegne til bøger kan skabe et fællesskab om yndlingsbøger - et såkaldt fortolkningsfællesskab! Barnets talesprog styrkes ved at barnet fortæller om bogen og gør

bogens ord til sine egne. Barnets fornemmelse for skrift styrkes ved at barnet bruger tegning som sit første skriftsprog til at vise sine tanker og følelser. Vi bruger også barnets tegninger som huskereddskaber. Barnets små tegninger kan støtte barnet som en slags stikord, hvorimod de store tegninger, hvor barnet har brugt tid på sit kunstværk, kan støtte barnet, når barnet skal forklare og fortælle om sin yndlingsbog for andre.

Hvordan?

Før:

Sådan kan du forberede, den aktivitet du vælger:

1. Tjek litteraturlisten. Udvælg og lån litteratur. Læs en yndlingsbog og dan dig et billede af, hvad du vil tale om og spørge ind til i bogen. Find et rart sted og roligt tidspunkt. Sluk den ydre skærm, og tænd den indre!
2. Tjek listen med printark. Udvælg og print. F.eks. ARK 1 BOGFIDUS med Chambers fire grundspørgsmål i datid og fire felter til barnets tegning til hvert spørgsmål.
3. Tjek huskelisten. Skriv dine egne noter på huskelisten.

Mens:

Sådan kan du gøre, men følg barnets interesse i situationen:

AKTIVITET A: Barnets bogmærke til Læsefidusens bogssamtale

1. Gå på opdagelse efter yndlingsbøger på biblioteket. Vi kan finde både fakta-bøger og fantasi-bøger. Vi kan også gå på opdagelse efter barnets yndlingsbog derhjemme. Eller gå på opdagelse i Læsefidusens yndlingsbog: *Læsefidusens ABC*.
2. Brug metoden *dialogisk læsning* til at læse bogen sammen med barnet og stil spørgsmål, inden I læser i bogen, f.eks.: *Hvad kan du se på bogens forside og bagside? Hvad hedder bogen?* (bogens titel) *Hvem har skrevet bogen?* (forfatter) *Hvem har tegnet bogen?* (illustrator). Brug gerne ord som forside, bagside, forfatter og illustrator.
3. Lad eventuelt barnet sidde med en genstand, som har særlig betydning i bogen. Det kunne være Lillefidusen eller Læsefidusen.
4. Brug bogmærket med Læsefidusens BOGSAMTALE til at sætte samtalen om yndlingsbogen i gang. Stil samme spørgsmål til barnet, som Læsefidusen stiller til Lillefidusen:
5. *Er der noget, du godt kan lide i bogen?* Støt barnet i at turde mene noget, også selv om det, barnet mener, ikke er det samme som det, *andre* mener. Lad eventuelt barnet vise det sted i bogen, som barnet synes er allerbedst.
6. *Er der noget, du ikke kan lide i bogen?* Støt barnet i at forklare, hvorfor barnet mener det, barnet mener. Lad eventuelt barnet vise det sted i bogen, som barnet synes er allerværst, fordi det er f.eks. kedeligt, sørgeligt, uhyggeligt, ulækkert.
7. *Er der noget, der undrer dig i bogen?* Støt eventuelt barnet i at undre sig ved at være model: *Det undrer mig, at ...*
8. *Er der noget, du kommer til at tænke på?* Støt barnet i at tænke højt ved at være model:

Jeg kom til at tænke på ...

9. Følg fantasien og energien i situationen.

AKTIVITET B: Barnets bogfidus til Læsefidusens bogsamtale

1. Gå på opdagelse efter yndlingsbøger på biblioteket. Vi kan finde både fakta-bøger og fantasi-bøger. Vi kan også gå på opdagelse efter barnets yndlingsbog derhjemme. Eller gå på opdagelse i Læsefidusens yndlingsbog: *Læsefidusens ABC*.
2. Brug metoden *dialogisk læsning* til at læse bogen sammen med barnet og stil spørgsmål, inden I læser i bogen, f.eks.: *Hvad kan du se på bogens forside og bagside? Hvad hedder bogen?* (bogens titel) *Hvem har skrevet bogen?* (forfatter) *Hvem har tegnet bogen?* (illustrator). Brug gerne ord som forside, bagside, forfatter og illustrator.
3. Lad eventuelt barnet sidde med en genstand, som har særlig betydning i bogen. Det kunne være Lillefidusen eller Læsefidusen.
4. Fold ARK 1 og brug Læsefidusens BOGFIDUS til at sætte samtalen om yndlingsbogen i gang. Stil samme spørgsmål til barnet, som Læsefidusen stiller til Lillefidusen:
5. *Var der noget, du godt kunne lide i bogen?* Lad eventuelt barnet vise det sted i bogen, som barnet synes er allerbedst. Støt barnet i at fortælle og tegne en lille illustration på barnets BOGFIDUS, der viser noget, barnet godt kunne lide i bogen.
6. *Var der noget, du ikke kunne lide i bogen?* Lad eventuelt barnet vise det sted i bogen, som barnet synes er allerværst, f.eks. fordi det var/er kedeligt, sørgeligt, uhyggeligt, ulækkert. Støt barnet i at fortælle og tegne en lille illustration på barnets BOGFIDUS, der viser noget, som barnet ikke kunne lide i bogen.
7. *Var der noget, der undrede dig i bogen?* Støt eventuelt barnet i at undre sig ved at være model: *Det undrer mig, at ...* Støt barnet i at fortælle og tegne en lille illustration på barnets BOGFIDUS, der viser noget, der undrede barnet.
8. *Var der noget, du kom til at tænke på?* Støt barnet i at tænke højt ved at være model: *Jeg kom til at tænke på ...* Støt barnet i at fortælle og tegne en lille illustration på barnets BOGFIDUS, der viser noget, barnet kom til at tænke på!
9. Gem barnets BOGFIDUS sammen med andre BOGFIDUS'er om yndlingsbøger.
10. Følg fantasien og energien i situationen.

AKTIVITET C: Barnets tegning efter fælles bogsamtale

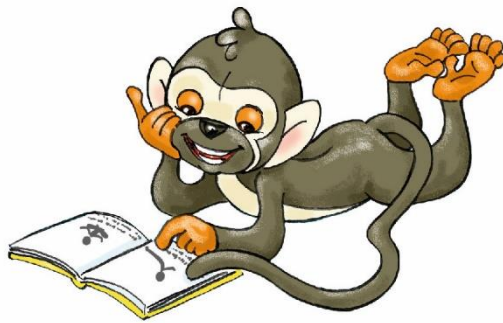
1. Gå på opdagelse efter yndlingsbøger på biblioteket. Vi kan finde både fakta-bøger og fantasi-bøger. Vi kan også gå på opdagelse efter barnets yndlingsbog derhjemme. Eller gå på opdagelse i Læsefidusens yndlingsbog: *Læsefidusens ABC*.
2. Brug metoden *dialogisk læsning* til at læse bogen sammen med barnet og stil spørgsmål, inden I læser i bogen, f.eks.: *Hvad kan du se på bogens forside og bagside? Hvad hedder bogen?* (bogens titel) *Hvem har skrevet bogen?* (forfatter) *Hvem har tegnet bogen?* (illustrator). Brug gerne ord som forside, bagside, forfatter og illustrator.

3. Lad eventuelt barnet sidde med en genstand, som har særlig betydning i bogen. Det kunne være Lillefidusen eller Læsefidusen.
4. Skab en BOGSAMTALE om yndlingsbogen - ved hjælp af udvalgte *spørgsmål*, der passer i situationen, f.eks.:
5. *Var der noget, du godt kunne lide i bogen?* Lad eventuelt barnet vise det sted i bogen, som barnet synes er allerbedst.
6. *Var der noget, du ikke kunne lide i bogen?* Lad eventuelt barnet vise det sted i bogen, som barnet synes er allerværst, f.eks. fordi det var/er kedeligt, sørgeligt, uhyggeligt, ulækkert.
7. *Var der noget, der undrede dig i bogen?* Støt eventuelt barnet i at undre sig ved at være model: *Det undrer mig, at ...*
8. *Var der noget, du kom til at tænke på?* Støt barnet i at tænke højt ved at være model: *Jeg kom til at tænke på ...*
9. *Handler bogen om noget, der findes i virkeligheden?* (fakta)
10. *Handler bogen om noget, der findes i fantasien?* (fiktion)
11. *Kan du fortælle om billederne i bogen?*
12. *Kan du fortælle, hvem bogen handler om?* (figur)
13. *Kan du fortælle, hvad bogen handler om?* (start, midte og slutning)
14. *Hvornår foregår bogen?* (gamle dage/ fortiden, nutiden, fremtiden)
15. *Hvornår foregår bogen?* (vinter, forår, sommer, efterår)
16. *Hvornår foregår bogen?* (om dagen - morgen, middag, aften - eller om natten)
17. Støt barnet i at tegne sin forståelse (fortolkning) af bogen.
18. Vælg godt tegnepapir og en god sort farveblyant og sig til barnet: *Prøv at tegne det, du synes er vigtigst i bogen - så stort som muligt på tegnepapiret!* Støt barnet i at tegne omridset af det, barnet synes er vigtigst i bogen
19. Sig til barnet: *Tegn nu nogle små detaljer.* Støt barnet i at huske nogle detaljer, der passer til det, barnet har valgt som det vigtigste i bogen. *Tegn også en baggrund på din tegning.*
20. Støt barnet i at bruge gode tykke farveblyanter, når de store flader skal farvelægges. Og gode tynde farveblyanter, når de små detaljer skal farvelægges.
21. Motiver barnet til at skrive kunstnerens navn samt årstal nederst på tegningen.
22. Lad barnet bruge sin TEGNING som støtte, mens barnet fortæller om bogen til andre.
23. Følg fantasien og energien i situationen.

Efter:

Sådan kan du afslutte og evaluere den aktivitet, du har gennemført.

- Tal videre om yndlingsbogen. Måske kom I til at tænke på andre bøger eller film, da bogen blev genlæst.

Litteraturliste

Tjek litteraturlisten. Udvælg og lån litteratur.

1. Graham Carter: Historietyven (2021)
2. Annika Devert: Sille læser (2011)
3. Oliver Jeffers: Barn af bøger (2017)
4. Oliver Jeffers: Den fantastiske bogslugende dreng (2019)
5. Christine Naumann-Villemin: Bogen, der ikke kunne lide børn (2020)
6. B.J. Novak: Bogen helt uden billeder (2015)
7. Emma Perry: Jeg hader bøger - slut - prut - finale (2019)
8. Lotte Salling: Alfabet-atlet (2018)
9. Maj-Britt Westi: Læsefidusens ABC (2021)

Liste med printark

Tjek listen med printark. Udvælg og print.

- ARK 1: BOGFIDUS til et foldet bogmærke med Chambers fire grundspørgsmål i datid og med fire felter til barnets tegning til hvert spørgsmål.
- ARK 16: NAVNESKILT med oversigt over bogstaverne med forlyds-billeder
- ARK 17: BOGSTAVSTRIMMEL med oversigt over bogstaverne uden forlyds-billeder
- ARK 19: DE TRE BUKKE BRUSE som tekst til indtaling i på E-siden i Læsefidusens ABC
- ARK 20: DEN GRIMME ÆLLING som tekst til indtaling i på Æ-siden i Læsefidusens ABC

Huskeliste

Sæt kryds på huskelisten. Skriv dine egne noter.

- udvalgt litteratur, f.eks. barnets yndlingsbog _____
- udvalgte printark _____
- godt tegnepapir i A4
- god sort farveblyant med tynd spids til at tegne omrids/kontur
- sort børnevenlig tusch med tynd spids til at tegne omrids/kontur
- gode farveblyanter med tyk spids til at farvelægge store flader
- gode farveblyanter med tyk spids til at farvelægge små detaljer
- blyanter
- viskelæder

Årshjulaktiviteterne i YNDLINGSBOGEN er udarbejdet af Holbæk Bibliotekerne

Sammen om Skolestart er støttet af Slots- og Kulturstyrelsen og er et samarbejde mellem Bibliotekernes Sprogspor og Daneklærerforeningen. Se mere på sprogsporet.dk/sammen-om-skolestart

Illustrationer: Gunhild Rød ©Daneklærerforeningens forlag